

Problem urzędowego nazewnictwa jednostek organizacyjnych Kościoła Katolickiego

The problem of official names of organizational entities of the Catholic Church

WOJCIECH MALESA*

 <https://orcid.org/0000-0002-2732-4625>

Streszczenie: Ustalenie i zmiana nazwy kościelnej jednostki organizacyjnej należy do wyłącznej kompetencji władzy kościelnej (np. biskupa diecezjalnego lub wyższego przełożonego zakonnego), od której właściwy organ administracji państwowej (wojewoda lub minister) przyjmuje pisemne powiadomienie o utworzeniu podmiotu lub zmianach w jego strukturze oraz wskazuje dane osoby pełniące funkcję organu jednostki. Na podstawie tego dokumentu organ państwowy może potwierdzić w drodze zaświadczenia nazwę kościelnej jednostki organizacyjnej. W artykule zostały ukazane okoliczności i przyczyny powstawania rozbieżności w nazewnictwie parafii, klasztorów i domów zakonnych między danymi potwierdzanymi przez wojewodę, figurującymi w bazie REGON oraz ujawnionymi w księgach wieczystych. Przeprowadzone analizy potwierdziły zasadność postulatu wprowadzenia jednolitej formy rejestrowania lub ewidencjonowania kościelnych osób prawnych. Efektem badawczym jest także twierdzenie, że ujednolicenie nazewnictwa kościelnych jednostek organizacyjnych stosowanego w różnych bazach jest możliwe bez rozwiązań systemowych. W artykule wskazano działania, które w tym celu mogą być podjęte zarówno przez przełożonych kościelnych, jak i zarządców konkretnych jednostek organizacyjnych oraz organy administracji państwowej.

Słowa kluczowe: kościelna osoba prawna; Kościół Katolicki; parafia; dom zakonny; wyznaniowa osoba prawna

Abstract: Determining and changing the name of an ecclesiastical organizational entity is the exclusive competence of an ecclesiastical authority (e.g., a diocesan bishop or a higher religious superior), from which a competent authority of the state administration (a voivode or a minister) accepts a written notification of the establishment of the entity or changes in its structure and of the person acting as its legal representative. Based on this document, the state authority may confirm the name of the ecclesiastical organizational entity by means of a certificate. The paper presents the circumstances and causes of discrepancies in the official names of parishes, monasteries and religious houses between the data confirmed by the voivode, those appearing in the REGON database and those recorded in the land registers. The analysis reaffirms the need to introduce a uniform form of registering or recording ecclesiastical legal persons. It is also claimed that unifying the names of ecclesiastical organizational entities used in various databases is possible without systemic solutions. The paper concludes by identifying the measures that

* Dr nauk prawnych, dr nauk teologicznych, adres korespondencyjny: Plac Kościuszki 7, lok. 207, 97-300 Piotrków Trybunalski, e-mail: malesa.w@gmail.com.

can be taken by church superiors, administrators of specific organizational entities and administrative authorities in this regard.

Key words: ecclesiastical legal person; Catholic Church; parish; religious house; legal person of a religious organization

Wprowadzenie

Różne rejestry i ewidencje państwowe zawierają informacje m.in. o nazwach różnorodnych podmiotów – dane takie znajdują się w Krajowym Rejestrze Sądowym (np. dane przedsiębiorców, stowarzyszeń, fundacji i innych), w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (np. dane dotyczące osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą), a także w innych zbiorach wykorzystywanych na mniejszą skalę, np. w Państwowym Rejestrze Muzeów, w Rejestrze Szkół i Placówek Oświatowych, w ewidencjach stowarzyszeń zwykłych prowadzonych przez organy nadzorujące ich działalność (starosta lub wojewoda) czy w prowadzonych przez starostów ewidencjach klubów sportowych. Podmioty prawa często posiadają numery identyfikacyjne: REGON (numer Krajowego Rejestru Urzędowego Podmiotów Gospodarki Narodowej) oraz NIP (Numer Identyfikacji Podatkowej), które jednoznacznie wskazują na konkretną jednostkę. Nazwy wykorzystywane są do oznaczania podmiotów często w powiązaniu z numerem REGON czy NIP. Nazwa podmiotu ujawniana jest także w księdze wieczystej czy rejestrze gruntów w celu identyfikacji właściciela nieruchomości. Jeżeli jednak nie została uzupełniona numerem identyfikacyjnym (np. REGON), może nie być jednoznaczna. Praktyka pokazuje, że w przypadku jednostek organizacyjnych Kościoła Katolickiego wielokrotnie pojawiają się rozbieżności w brzmieniu ich nazw ujawnianych w poszczególnych rejestrach i ewidencjach.

Funkcjonujące rozwiązania teleinformatyczne umożliwiają realizację idei *One-Stop-Government*, która zakłada, że systemy cyfrowe różnych organów administracji komunikują się ze sobą automatycznie bez konieczności dodatkowego działania ze strony wnioskodawcy. Tak działa choćby Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych (RSPO), który został utworzony stosunkowo niedawno¹. Wpis do niego skutkuje automatyczną rejestracją

¹ Zob. art. 35 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej, tekst jedn. Dz. U. z 2022 r. poz. 868 z późn. zm. Wprowadzenie danych do RSPO jest równoznaczne ze złożeniem

w urzędzie statystycznym i nadaniem numeru REGON. Podobnie działa Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej (CEIDG) oraz Krajowy Rejestr Sądowy (KRS), które „komunikują się” z bazami innych organów i tym samym umożliwiają nadanie numeru REGON, NIP i rejestrację płatnika w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (ZUS). W odniesieniu do jednostek organizacyjnych Kościoła Katolickiego (np. parafii) nie powstał dotychczas system, który – na zasadzie *One-Stop-Government* – umożliwiałby automatyczne uzyskanie numeru REGON i NIP przez zgłaszane do niego podmioty.

W artykule zostanie dokonana analiza przyczyn powstawania rozbieżności między nazwami wybranych jednostek organizacyjnych potwierdzanymi przez organy państwowe, ujawnianymi w rejestrze REGON oraz w sądach wieczystoksięgowych. Przeprowadzone też zostanie studium wybranych przypadków odnoszących się do poruszanego tematu. Pozwoli to na sformułowanie postulatów dotyczących praktyki administracyjnej oraz uwag *de lege lata*. Celem rozważań jest przede wszystkim zwrócenie uwagi na problem i wskazanie sposobów na jego rozwiązanie. O aktualności poruszanej tematyki świadczy fakt, że rozbieżności nazewnictwa wywołują negatywne konsekwencje w trakcie różnorodnych postępowań, w szczególności administracyjnych czy dotacyjnych.

Zakres przedmiotowy artykułu zostanie ograniczony do kilku wybranych typów jednostek organizacyjnych Kościoła Katolickiego (parafii, klasztorów niezależnych oraz domów zakonnych Kościoła Katolickiego), gdyż stanowią najliczniejszą grupę jednostek, o których utworzeniu władza kościelna powiadamia wojewodę. Ponadto analizie zostały poddane dane gromadzone przez wojewodów, a także dane ujawniane w rejestrze REGON oraz w sądach wieczystoksięgowych. Omówione w artykule sytuacje ujawnienia rozbieżności funkcjonujących nazw tej samej instytucji dotyczą jednostek organizacyjnych Kościoła Katolickiego, które, otrzymawszy

wniosku o wpis placówki oświatowej do rejestru REGON. Niezbędne dane są w sposób automatyczny przekazywane do rejestru REGON, który zwrótnie przekazuje do bazy Systemu Informacji Oświatowej informację o nadanym szkole numerze identyfikacyjnym REGON. Dane do bazy RSPO wprowadzane są (a co za tym idzie – przekazywane do rejestru REGON) przez użytkowników. Pomimo wprowadzenia słowników (ograniczających m.in. powstawanie tzw. literówek oraz ujednoliciających pisownię) możliwe jest występowanie błędów (na przykład podanie niepoprawnego numeru ulicy, błędów w nazwiskach itp.). Konieczna jest zatem czujność ze strony wszystkich użytkowników i odbiorców danych, którzy mogą reagować na nieprawidłowości.

dotacje na prowadzenie prac przy obiektach zabytkowych, zmuszone były do składania wyjaśnień lub podejmowania procedur unifikujących. Przeprowadzone na ten temat analizy mają charakter empiryczny, gdyż autor niniejszego opracowania był w tych sprawach pełnomocnikiem jednostek organizacyjnych Kościoła Katolickiego.

Omawiane zagadnienie ma charakter interdyscyplinarny, ale analiza zostanie ograniczona głównie do aspektów procedury administracyjnej związanej z powiadamianiem wojewody, a także nazewnictwa stosowanego w rejestrze REGON i księgach wieczystych. Istniejące prace dotyczące wyznaniowych osób prawnych koncentrują się głównie na kwestii samego nabycia osobowości prawnej i katalogu wyznaniowych osób prawnych, zwłaszcza Kościoła Katolickiego². Najwięcej miejsca w literaturze przedmiotu poświęcono dotąd zagadnieniu reprezentacji kościelnych osób prawnych i problemowi recepcji odnoszących się do tego norm prawa własnego wspólnot religijnych³.

Analizy przedstawione w artykule mają za zadanie zasygnalizować problem, który narastał przez lata oraz wskazać przykładowe sposoby rozwiązania go w poszczególnych przypadkach. Głównym celem artykułu jest podjęcie próby wskazania przyczyn powstających rozbieżności nazewnictwa jednostek organizacyjnych Kościoła Katolickiego i zaproponowania sposobów zmiany tego stanu rzeczy.

1. Powstanie i uzyskanie osobowości prawnej

Parafie, klasztory niezależne i domy zakonne powstają na podstawie właściwych przepisów prawa kanonicznego⁴, uzyskując z mocy tegoż prawa osobowość

² Zarzycki 2014, 71–90; Januchowski 2009, 30–56; Zieliński 1996, 82–91; Góralski, Pierdyk 2000, 28; Dubiel 2007, 126.

³ Zob. Strzała 2019, 35 (przypis 66 i podana tam literatura).

⁴ „Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus” [25.01.1983], *Acta Apostolicae Sedis* 75 (cz. 2): 1–317; tekst polski: [b.a.]. 1984. *Kodeks Prawa Kanonicznego. Przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu Polski*. Poznań: Pallotinum, dalej: KPK; „Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus” [18.10.1990], *Acta Apostolicae Sedis* 82: 1045–1353; tekst łacińsko-polski: [b.a.]. 2002. *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium auctoritate Ioannis Pauli Pp. II promulgatus, Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich. Promulgowany przez papieża Jana Pawła II*. Lublin, dalej: KKKW. Zob. Szewczul 2013; Michowicz 2015.

prawną⁵. Przy zachowaniu zasad autonomii i niezależności związków wyznaniowych państwo polskie uznaje osobowość prawną wskazanych podmiotów zarówno na podstawie przepisów ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej⁶, jak i postanowień Konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską⁷. Nakłada jednocześnie na władze kościelne obowiązek dokonania powiadomienia właściwego organu administracji publicznej, którym dla omawianych rodzajów jednostek jest wojewoda⁸. W przypadku parafii i klasztoru niezależnego powiadomienia dokonuje biskup diecezjalny, a w przypadku domu zakonnego – wyższy przełożony zakonny⁹, wskazując w nim w szczególności nazwę kościelnej osoby prawnej¹⁰. Dokumentem urzędowym wydawanym przez administrację państwową potwierdzającym posiadanie osobowości prawnej jest odpis powiadomienia wojewody z umieszczonym na nim potwierdzeniem odbioru¹¹ lub zaświadczenie wydawane na podstawie art. 217 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego¹².

Jednostka organizacyjna Kościoła Katolickiego, która uzyskała osobowość prawną na gruncie prawa kanonicznego, posiada ją od dnia wejścia w życie dekretu kompetentnej władzy kościelnej. Brak realizacji obowiązku

⁵ Zob. kan. 515 § 3, kan. 634 § 1 KPK; kan. 279 § 3 KKKW.

⁶ Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, tekst jedn. Dz. U. z 2019 r. poz. 1347 z późn. zm., dalej: u.s.p.k.k.

⁷ Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską, podpisany w Warszawie dnia 28 lipca 1993 r., Dz. U. z 1998 r. Nr 51, poz. 318, dalej: Konkordat; zob. Poniatowski 2020, 375–376; Borecki 2021, 90–92.

⁸ Zob. art. 4 Konkordatu oraz art. 13 u.s.p.k.k.; więcej na ten temat zob. Walencik 2020, 471–488.

⁹ Zob. Obwieszczenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 27 listopada 2014 r. (Dz. Urz. MSZ z 2014 r. poz. 30) – Załącznik 1 [Instrukcja dotycząca sposobu powiadamiania organów państwowych o uzyskaniu osobowości prawnej przez instytucje kościelne terytorialne i personalne (art. 4 ust. 2 Konkordatu) oraz powiadamiania o powoływaniu i odwoływaniu osoby sprawującej funkcję organu osoby prawnej].

¹⁰ Zob. art. 13 ust. 3 pkt 1 u.s.p.k.k.

¹¹ Zob. art. 13 ust. 5 u.s.p.k.k.

¹² Tekst jedn. Dz. U. z 2022 r. poz. 2000, dalej: k.p.a. Należy mieć na uwadze wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 25 sierpnia 2017 r. (II GSK 1974/15, LEX nr 2380221), w uzasadnieniu którego sąd stwierdza: „[...] powiadomienie właściwego organu administracji publicznej, o powołaniu danej osoby na funkcje osoby organu parafii nie ma charakteru konstytutywnego, gdyż władza kościelna może swobodnie obsadzać urzędy kościelne. Tak więc wydanie stosownego aktu przez władzę kościelną jest warunkiem wystarczającym dla uznania osoby powołanej przez władzę kościelną jako osoby reprezentującej parafię na zewnątrz”. Niemniej jednak należałoby przyjąć, że sytuacja, w której organ podmiotu kościelnego legitymuje się jedynie dokumentem kościelnym (bez stosownego potwierdzenia ze strony organu administracji państwowej), powinna być traktowana jako nadzwyczajna i tymczasowa.

powiadomienia organu administracji państwowej lub nieodebranie potwierdzenia odbioru powiadomienia nie zmieniają tego stanu rzeczy. Dokument wydany przez organ administracji (ministra lub wojewodę) stanowi dowód posiadania przez jednostkę organizacyjną Kościoła Katolickiego osobowości prawnej na gruncie prawa państwowego. Niepowiadomienie administracji państwowej o utworzeniu kościelnej jednostki organizacyjnej należy w omawianych przypadkach traktować jako sytuację nadzwyczajną, która zaburza ustalony przepisami porządek. Zdaniem M. Pietrzaka, nadanie osobowości prawnej parafii odbywa się bez zgody właściwej władzy administracyjnej w systemie „informacyjno-deklaracyjnym”¹³.

Zgodnie z przepisami ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego władza kościelna powiadamia wojewodę również o powołaniu i odwołaniu osoby sprawującej funkcję proboszcza lub administratora parafii, przełożonej lub przełożonego klasztoru lub domu zakonnego¹⁴. Do powiadomienia często dołączany jest odpis wydanego dekretu nominacyjnego. Należy zaznaczyć, że w zależności od przyjętej praktyki kościelnych osób prawnych (w szczególności opisanej w prawie własnym danego zakonu), ich organy mogą nosić inne nazwy: matka przełożona, przeor, gwardian, superior i inne. Prawo państwowe uporządkowało też sytuację kościelnych osób prawnych, które istniały w dniu wejścia w życie powołanej wyżej ustawy, czyli w dniu 23 maja 1989 r. Osobowość prawną takich jednostek organizacyjnych potwierdzał fakt wymienienia ich w:

- 1) ostatnim wydanym drukiem przez diecezję lub archidiecezję przed wejściem w życie ustawy wykazie jednostek kościelnych i duchowieństwa (schematycznie diecezjalnym);
- 2) ankiecie statystycznej zakonu lub prowincji zakonnej, złożonej według stanu z dnia 31 grudnia 1988 r. Urzędowi do Spraw Wyznań;
- 3) decyzjach o niezgłoszeniu zastrzeżeń przeciwko utworzeniu parafii, wydanych na podstawie art. 1 i 2 dekretu z dnia 31 grudnia 1956 r. o organizowaniu i obsadzaniu stanowisk kościelnych (Dz. U. z 1957 r. poz. 6)¹⁵.

Podsumowując dotychczasowe rozważania, należy podkreślić, że nazwę kościelnej jednostki organizacyjnej ustala właściwa władza kościelna

¹³ Pietrzak 2005, 260.

¹⁴ Zob. art. 14 u.s.p.k.k.

¹⁵ Art. 72 ust. 1 u.s.p.k.k.

(zgodnie z kan. 515 § 2, kan. 391 § 2, kan. 609 § 1, kan. 612 KPK oraz art. 13 ust. 3 pkt 1 u.s.p.k.k.). Nazwa jednostki często zawiera wskazanie jej siedziby lub patrona. W przypadku omawianych rodzajów jednostek tworzonych po dniu 23 maja 1989 r., władza kościelna o brzmieniu nazwy informuje właściwego wojewodę w formie powiadomienia. Organ administracji państwowej (w tym przypadku: wojewoda) przyjmuje do wiadomości tak ustaloną nazwę i wskazuje ją odtąd w dokumencie potwierdzającym odbiór powiadomienia (jeżeli taki wydaje) lub w wydawanych zaświadczeniach potwierdzających urzędowo osobowość prawną i dane osoby pełniące funkcję jej organu.

Przepisy przewidują również inne tryby uzyskiwania osobowości prawnej przez kościelne jednostki organizacyjne na mocy ustawy lub rozporządzenia¹⁶, jednak nie dotyczą one omawianych w artykule parafii, domów zakonnych i klasztorów niezależnych¹⁷, dlatego nie zostaną one uwzględnione w dalszej analizie.

2. Zmiany nazwy

Artykuł 13 ust. 4 pkt 1 u.s.p.k.k. wskazuje, że w przypadku dokonania zmiany nazwy jednostki organizacyjnej¹⁸ właściwa władza kościelna (ta sama, która jest kompetentna do zgłoszenia powstania tej jednostki) niezwłocznie powinna powiadomić organ administracji państwowej o dokonaniu zmiany. Analogicznie do wcześniej opisanej procedury, również w tym przypadku władza państwowa pisemnie potwierdza odbiór powiadomienia.

Poniżej zostaną zaprezentowane okoliczności związane z dokonaniem zmiany nazwy kościelnej jednostki organizacyjnej w archidiecezji częstochowskiej. Biskup diecezjalny dekretem z dnia 4 czerwca 2009 r. (L.dz. 504) na podstawie kanonów prawa kościelnego, w szczególności kan. 515 KPK, zmienił nazwy niektórych parafii: „Wszystkie parafie mające w nazwie przymiotnik «Rzymskokatolicka» zastępują go przymiotnikiem «Katolicka»”. W tej samej diecezji biskup diecezjalny dekretem z dnia 26 marca 2015 r.

¹⁶ Wówczas nazwy tych podmiotów ogłaszane są w oficjalnych dziennikach urzędowych. Zob. Orzeszyna 2007, 196–198.

¹⁷ Zob. Zarzycki 2014; Kuźmicka-Sulikowska 2008, 102–105.

¹⁸ Na przykład na podstawie kan. 53 i kan. 35 KPK.

(L.dz. 411/K-D/2015) ustalił jako ostateczną nazwę konkretnej parafii na „Parafia Katolicka pod wezwaniem Św. Mikołaja BW w Mierzynie” (nazwa skrócona: „Parafia Katolicka pw. Św. Mikołaja BW w Mierzynie”). O wydaniu dekretu powiadomiony został Wojewoda Łódzki (powiadomienie z dnia 26 marca 2015 r., L.dz. 412/K-D/2015, data wpływu do Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego: 31 marca 2015 r., RPW/52128/2015 P). Zgodnie z obowiązującą procedurą, w odpowiedzi na powiadomienie, Wojewoda Łódzki w dniu 3 kwietnia 2015 r. wydał i przekazał zwrotnie dokument zatytułowany „Potwierdzenie odbioru powiadomienia o zmianie nazwy parafii” (znak: SO-III.6140.79.2015).

Zdarza się, że rozbieżności nazewnictwa występują w treści poszczególnych dekretów wydawanych przez władze kościelne i dokumentów wydawanych przez organy państwowe, np. w przypadku obsadzania stanowisk kościelnych. W dekretach nominacyjnych proboszczów wspomnianej wyżej parafii w Mierzynie oraz w zaświadczeniach wydawanych przez wojewodę pojawiały się subtelne różnice dotyczące nazewnictwa i pisowni. W dekrete nominacyjnym z dnia 24 lutego 2017 r. (L.dz. 308/6.3/2017) biskup diecezjalny mianuje proboszcza „parafii pw. Św. Mikołaja w Mierzynie” (nazwa bez skrótu „BW”). Różnicę tę – w stosunku do ustalonej wcześniej nazwy – można próbować wyjaśnić niepodaniem pełnej nazwy parafii (bez przymiotnika „Katolicka”) oraz zapisaniem wyrazu „parafia” małą literą, co sugerowałoby, że nie jest to pełna nazwa własna, podawana w oficjalnym urzędowym brzmieniu, a jedynie nazwa potoczna. Wojewoda Łódzki w zaświadczeniu z dnia 31 stycznia 2019 r. (znak: SO-II.6140.33.2019) potwierdza, że „Parafia Katolicka pw. św. Mikołaja BW w Mierzynie” (skrót „św.” pisany małą literą) posiada osobowość prawną. Zmiana wprowadzona przez wojewodę miała charakter ortograficzny – poprawiała błąd, który pojawił się w treści dekretu biskupiego ustalającego nazwę (pisownia skrótu „św.”, o czym dokładniej będzie w dalszej części artykułu). Przy nominacji kolejnego proboszcza (dekret z dnia 17 czerwca 2019 r., L.dz. 1033/6.3/2019) biskup posłużył się nazwą „Parafia Katolicka pw. Św. Mikołaja w Mierzynie” (znów zapis bez skrótu „BW”). W tym przypadku nie mamy do czynienia z podaniem nazwy potocznej (co potwierdza zapis wielkimi literami). W zaświadczeniu wojewody z dnia 15 lipca 2021 r. (znak: SO-II.6140.398.2021) znów podana została nazwa w brzmieniu „Parafia Katolicka pw. św. Mikołaja BW

w Mierzynie”, czyli zgodnie z dekretem ustalającym nazwę z wprowadzeniem zmiany w pisowni skrótu „św.”

W przypadku jednej z parafii w gminie Żelów (powiat bełchatowski, województwo łódzkie) kolejne zaświadczenia wojewody ujawniają różne nazwy bez zmian ze strony władzy kościelnej: „Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca w Łobudzicach Kolonii” (zaświadczenie z dnia 12 kwietnia 2017 r., znak: SO-II.6140.102.2017) i „Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca w Łobudzicach” (zaświadczenie z dnia 12 listopada 2021 r., znak: SO-II.6140.412.2021). W odniesieniu do tej samej parafii Kuria Metropolitalna Łódzka¹⁹ w dniu 25 kwietnia 2017 r. wydała zaświadczenie (znak: KO-4.3–602/17) potwierdzające nazwę: „Rzymskokatolicka Parafia p.w. Świętego Wawrzyńca w Łobudzicach Kolonii”, choć w informatorze (schematyzmie) diecezjalnym z 2008 r., a także na stronie internetowej archidiecezji łódzkiej wskazano, że siedziba parafii znajduje się w miejscowości „Łobudzice”²⁰. Według danych z Geoportalu kościoł parafialny i plebania zlokalizowane są w miejscowości Kolonia Łobudzice (identyfikator TERYT: 0557197)²¹. Wydaje się, że poprawna nazwa stworzona według schematu nazewnictwa, którym posługuje się archidiecezja łódzka, powinna brzmieć: „Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca w Kolonii Łobudzice”²².

Przywołane przykłady wskazują, że zarówno władzy kościelnej, jak i organom administracji państwowej, zdarza się posługiwać różnymi nazwami na określenie tej samej jednostki organizacyjnej Kościoła Katolickiego. Sytuacja taka nie powinna mieć miejsca, gdyż może wprowadzać chaos i zaburzać pewność obrotu prawnego. W przywołanym wyżej przypadku można dojść do wniosku, że niezależnie od siebie funkcjonują co najmniej dwie parafie, którym patronuje św. Wawrzyniec – jedna w miejscowości Łobudzice, druga w Kolonii Łobudzice (czy też: Łobudzice Kolonia).

¹⁹ Więcej o kurii diecezjalnej i możliwości jej udziału w obrocie prawnym zob. Walencik 2019, 25–51.

²⁰ Zob. Archidiecezja Łódzka. 2008. *Informator*. Łódź: Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie, 54; Parafia Świętego Wawrzyńca w Łobudzicach, <https://www.archidiecezja.lodz.pl/parafia/swietego-wawrzynca-2> [dostęp: 25.03.2022].

²¹ Działki ewidencyjne nr 132 i 260/1 obr. Kolonia Łobudzice. Zob. Obwieszczenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 października 2019 r. w sprawie wykazu urzędowych nazw miejscowości i ich części, Dz. U. z 2019 r. poz. 2360. W latach 2017–2019 nie dokonano zmian nazwy miejscowości Kolonia Łobudzice.

²² Alternatywnie: „...w Kolonii Łobudzie”.

3. Niespójność nazewnictwa

Rozbieżności w formułowaniu nazw kościelnych osób prawnych pojawiają się już na poziomie władzy kościelnej – w zależności od diecezji, zgromadzenia czy nawet czasu, w jakim nazwa jest ustalana. W niektórych diecezjach w nazwach parafii stosowane są skróty typu „Dz.M.” lub „DM” (dziewica i męczennica), „BM” lub „B.M.” (biskup męczennik) itp. W innych pomija się te określenia albo podaje w pełnym brzmieniu. Bywa, że poszczególne diecezje stosują odmienny szyk wyrazów w nazwie („Parafia Rzymskokatolicka” i „Rzymskokatolicka Parafia”).

Przykładowe dwie parafie, którym patronuje ten sam święty, mają ustalone odmienne brzmienie nazwy. W diecezji radomskiej jednostka nosi nazwę „Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja w Żarnowie” (zaświadczenie wojewody z dnia 16 listopada 2021 r., znak: SO-II.6140.392.2021), a w archidiecezji częstochowskiej – „Parafia Katolicka pw. św. Mikołaja BW w Maluszynie” (zaświadczenie wojewody z dnia 12 listopada 2021 r., znak: SO-II.6140.410.2021).

Innym przykładem mogą być klasztory sióstr zwanych bernardynkami. W Brzezinach (woj. łódzkie) nazwa klasztoru ujawniana przez wojewodę brzmi: „Klasztor Sióstr Bernardynek z siedzibą w Brzezinach” (zaświadczenie z dnia 15 listopada 2021 r., znak: SO-II.6140.405.2021), zaś w przypadku klasztoru w Warcie: „III Zakon Regularny św. Franciszka z Asyżu – Klasztor Sióstr Bernardynek w Warcie” (zaświadczenie z dnia 19 listopada 2021 r., znak: SO-II.6140.423.2021).

Wydaje się, że ujednolicenie schematów nazywania jednostek organizacyjnych Kościoła Katolickiego ułatwiłoby ich funkcjonowanie w obrocie prawnym. Stały schemat nazewnictwa (szyk, stosowane oznaczenia patronów czy lokalizacji) zmniejszyłby ryzyko pojawienia się rozbieżności, o których mowa powyżej, a także ujednoznaczniał przynależność danego podmiotu do określonej kategorii jednostek organizacyjnych. Istniejące rozbieżności mogą wynikać m.in. z braku wewnątrzkościelnych standardów dotyczących tej kwestii, co w większym stopniu pozwala poszczególnym osobom na stosowanie przyjętych przez nie reguł dotyczących np. szyku nazwy czy oznaczenia patrona. Przyczyną rozbieżności mogą być również zmiany osób odpowiedzialnych za redagowanie treści dekre-
tów kościelnych.

4. Ujawnienie nazwy

Nazwy kościelnych osób prawnych ustalane przez kompetentną władzę kościelną są przekazywane do wiadomości organowi administracji państwowej, którym – w przypadku parafii – jest wojewoda. Nazwy są również ujawniane w rejestrach, ewidencjach i aktach wieczystoksięgowych.

Okazuje się, że wiele kościelnych jednostek organizacyjnych widnieje w REGON i w księgach wieczystych pod rozbieżnymi nazwami. Wybrane przykłady podano w tabeli. Poszczególne nazwy ujawniane były w różnym czasie – zarówno przed wejściem w życie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego, jak i po nim. Zdarza się, że ani sądy wieczystoksięgowe, ani pracownicy urzędów statystycznych nie wymagają dokumentu potwierdzającego nazwę instytucji kościelnej, często opierając się na treści pieczęci nagłówkowej podmiotu.

Przedstawione przykłady obrazują skalę rozbieżności niosących za sobą praktyczne konsekwencje. Przykładowo, jeżeli Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Małgorzaty Dziewicy i Męczennicy w Zadzimiu będzie występować z wnioskiem o pozwolenie na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytku, proboszcz (administrator parafii) będzie musiał dołączyć do dokumentacji zarówno dokument potwierdzający swoje umocowanie (zaświadczenie wojewody), jak też dokument potwierdzający prawo do zabytku (odpis z księgi wieczystej). W tym przypadku wojewódzki konserwator zabytków (lub jakikolwiek inny organ, któremu zostaną przedłożone te dwa dokumenty) może mieć wątpliwości, czy wnioskodawca faktycznie jest właścicielem nieruchomości. Wątpliwości natury prawnej będzie potęgował fakt, że w Zadzimiu może istnieć więcej niż jedna parafia. Udowodnienie, że oba dokumenty odnoszą się do tej samej jednostki organizacyjnej mogłoby nastąpić przez dołączenie zaświadczenia władzy kościelnej, która potwierdzi, że w danej miejscowości istnieje tylko jedna parafia rzymskokatolicka lub poprzez oświadczenie proboszcza, że faktycznie nieruchomość należy do reprezentowanej przez niego parafii. Problemu można by było uniknąć, gdyby wszystkie dokumenty ujawniały jednobrzmiącą nazwę.

Tabela. Zestawienie nazw ujawnianych w dokumentach urzędowych
wybranych jednostek

Zaświadczenie wojewody (data i znak zaświadczenia)	REGON (numer rejestru)	Księga wieczysta (numer KW)
Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Małgorzaty Dziewicy i Męczennicy w Zadzimi (15 listopada 2021, znak: SO-II.6140.404.2021)	PARAFIA RZYM.-KAT. PW. ŚWIĘTEJ MAŁGORZATY (040064799)	PARAFIA RZYMSKO- -KATOLICKA W ZADZIMI (SR2L / 00011734 / 9)
Parafia Rzymskokatolicka pw. Świętego Wojciecha BM w Głogowcu (15 listopada 2021, znak: SO-II.6140.401.2021)	RZYMSKOKATOLICKA PARAFIA ŚW. WOJCIECHA PRZY KOŚCIELE NARODZE- NIA NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY W GŁOGOWCU (040029892)	PARAFIA RZYM- SKO-KATOLICKA POD WEZWANIEM ŚW. WOJCIECHA (LD1K / 00026038 / 5)
Parafia Rzymskokatolicka pw. Nawrócenia Świętego Pawła i Nawiedze- nia Najświętszej Maryi Panny w Wygielzowie (15 listopada 2021, znak: SO-II.6140.385.2021)	PARAFIA RZYM.-KAT. PW. NAWRÓCENIA ŚWIĘTEGO PAWŁA (040026563)	PARAFIA RZYMSKO KATOLICKA W WYGIELZOWIE (PT1B / 00016374 / 9)
III Zakon Regularny św. Franciszka z Asyżu – Klasztor Sióstr Bernardynek w Warcie (19 listopada 2021, znak: SO-II.6140.423.2021)	MNISZKI III ZAKONU REGULARNEGO ŚW. FRANCISZKA Z ASYŻU ZWANE BERNARDYNKAMI (040026126)	KLASZTOR SIÓSTR BERNARDYNEK W WARCIE PRZY ULICY KLASZTORNEJ 7 (SR1S / 00023217 / 5)
Klasztor OO. Franciszkanów w Brzezinach, ul. Reformacka 1 (15 listopada 2021, znak: SO-II.6140.409.2021)	ZAKON BRACI MNIEJSZYCH (OO. REFORMATÓW) KLASZTOR PW. ŚW. FRANCISZKA Z ASYŻU (040015826)	KLASZTOR OJCÓW REFORMATORÓW ZAKONU ŚW. FRANCISZKA Z ASYŻU (LD1B / 00005105 / 4)*

* W dniu 19 kwietnia 2021 r. podana nazwa została zastąpiona w dziale II księgi wieczystej przez „KLASZTOR OO. FRANCISZKANÓW W BRZEGINACH” na wniosek klasztoru.

Źródło: opracowanie własne.

Odrębnym tematem, wartym przynajmniej zasygnalizowania w niniejszym artykule, są nazwy jednostek organizacyjnych Kościoła Katolickiego umieszczane na pieczętkach. Ich treść (a zatem również nazwa) ustalana jest przez zamawiającego. Używane latami mogą prezentować dane niezgodne ze stanem faktycznym. Treść pieczęci (nazwa na nich podana) wykorzystywana jest wielokrotnie przez podmioty zewnętrzne, zwłaszcza wówczas, gdy osoba przyjmująca dane kościelnej osoby prawnej nie wie, kto ustala nazwę i kto może tę nazwę potwierdzić. Podobnie dzieje się, gdy pismo kierowane przez parafię do organu administracji sygnowane jest pieczęcią nagłówkową – dokument taki rejestruje się, podając m.in. nazwę wnoszącego odczytywaną z odcisku pieczęci. Jeżeli nie jest ona tożsama z nazwą oficjalnie ustaloną przez władzę kościelną i przyjętą przez wojewodę, sytuacja taka może prowadzić do kolejnych rozbieżności.

5. Poprawność językowa

Rada Języka Polskiego przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk ustaliła zasady pisowni słownictwa religijnego, w tym nazwy kościelnych jednostek organizacyjnych. W 2011 r. opublikowana została książka pt. *Pisownia słownictwa religijnego*²³, w której zaprezentowano poczynione ustalenia. O oficjalnych jednostkowych nazwach własnych traktuje punkt 12.12 tejże publikacji. Zgodnie z nim nazwy te zapisywane są wielkimi literami. Wśród przykładów poprawnego zapisu zostały podane: „Wojskowa Parafia Personalna Świętej Agnieszki w Krakowie”, „Parafia Rzymskokatolicka Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych w Warszawie”, „Parafia Rzymskokatolicka pw. Świętego Andrzeja Apostoła w Lipnicy Murowanej”, „Parafia Katedralna Zmartwychwstania Pańskiego i Świętego Tomasza Apostoła w Zamościu”. Alternatywnie wyraz „Świętego” lub „Świętej” można zastąpić skrótem „św.” (pisanym małą literą nawet w nazwie własnej)²⁴. W przypadku wielowyrzawowych nazw własnych klasztorów wyraz „klasztor” zapisuje się małą literą (jako człon gatunkowy), zaś kolejne składniki nazwy (z wyjątkiem skrótów i wewnętrznych przyimków oraz spójników) wielką

²³ Przybylska, Przyczyna 2011.

²⁴ Tamże, 43.

literą, np. „klasztor Sióstr Norbertanek”, „klasztor Ojców Paulinów”. Wyrazy „Sióstr” i „Ojców” można skrócić odpowiednio w formie „ss.” i „oo.”²⁵.

Zgodnie z przywołaną powyżej publikacją, w sytuacji gdy nazwa podmiotu (głównie parafii) zawiera więcej niż jednego patrona (np. świętego), można zastosować skrót „św. św.” (nie: „śś.”)²⁶. Zwrot „pod wezwaniem” skraca się jako „pw.” – z jedną kropką po skrócie. Zapisuje się go małą literą, nawet wówczas, gdy stanowią część nazwy własnej²⁷. Jedynym dopuszczalnym skrótem wyrazu „rzymskokatolicki” (analogicznie: „greckokatolicki”) jest „rzymskokat.” (analogicznie: „greckokat.”) – stosowanie innych form (np. z myślnikiem, ze skróceniem obu części wyrazu) jest niepoprawne²⁸.

Porównanie powyższych zasad z przywołanymi wcześniej nazwami ujawnia liczne błędy językowe. W analizowanych powyżej przypadkach poprawną pisownię zachowuje wojewoda.

6. Uwagi *de lege lata*

W obowiązującym stanie prawnym wskazane jest podjęcie szeregu działań, aby wyeliminować istniejące rozbieżności występujące pomiędzy nazwami tej samej jednostki organizacyjnej Kościoła Katolickiego ujawnionymi w różnych dokumentach i bazach. W celu uporządkowania i ujednolicienia nazewnictwa wskazane jest podjęcie szeregu poniżej określonych działań. Podstawowym założeniem naprawy istniejącego stanu rzeczy jest przyjęcie, że nazwę kościelnej jednostki organizacyjnej ustala władza kościelna²⁹, a na gruncie państwowym potwierdza ją wojewoda (w znaczeniu: stwierdza lub poświadcza prawdziwość, wiarygodność albo istnienie czegoś).

1. W pierwszej kolejności oczekiwać należy rewizji nazw omawianych jednostek przez właściwe władze kościelne, przede wszystkim pod kątem jednoznaczności, aktualności i poprawności językowej. Warto na tym etapie skorzystać ze wsparcia językoznawców, którzy zapewnią

²⁵ Tamże, 55.

²⁶ Tamże, 74.

²⁷ Tamże, 75.

²⁸ Tamże, 76.

²⁹ Zob. Góralski 2009, 48–49.

zgodność nazw z obowiązującymi zasadami pisowni. Właściwym będzie także odniesienie się do statutów i dokumentów wewnętrznych zakonów i zgromadzeń, które opisują poprawną nomenklaturę poszczególnych jednostek.

2. W przypadku konieczności wprowadzenia zmian właściwa władza kościelna powinna wydać stosowne dekrety określające nazwy jednostek i powiadomić o tym organy administracji państwowej (najczęściej wojewodów). Proces ten warto rozłożyć w czasie i uprzedzić o nim wojewodę, aby nie doprowadzić do paraliżu urzędu dużą liczbą zgłoszeń dokonanych w krótkim czasie.
3. Różna bywa praktyka przyjęta w poszczególnych urzędach wojewódzkich oraz kuriach w zakresie informowania organów kościelnych osób prawnych (np. proboszczów, gwardianów, przełożonych) o uzyskaniu potwierdzenia. Niekiedy piastunowie organów otrzymują kopię potwierdzenia odbioru powiadomienia wydaną przez wojewodę, niekiedy sami muszą zwrócić się do wojewody z wnioskiem o wydanie zaświadczenia o posiadaniu osobowości prawnej przez daną jednostkę organizacyjną. We wniosku o wydanie zaświadczenia warto poprosić o ujawnienie aktualnej nazwy oraz danych osoby pełniącej funkcję organu jednostki.
4. Na podstawie potwierdzenia odbioru powiadomienia lub zaświadczenia wojewody organ kościelnej jednostki organizacyjnej powinien wyrobić pieczętkę zawierającą poprawne brzmienie nazwy. Choć przepisy państwowe nie nakładają na podmioty prywatne czy kościelne obowiązku posiadania pieczętek, w praktyce urzędniczej i handlowej ciągle odgrywają one znaczącą rolę.
5. Kolejnym krokiem powinna być zmiana nazwy w rejestrze REGON. Aktualnie ujawnioną nazwę można bezpłatnie sprawdzić w oficjalnej bazie internetowej REGON dostępnej na stronie <https://wyszukiwarka-regon.stat.gov.pl/>. Zmiany dokonuje organ kościelnej osoby prawnej (np. proboszcz) na druku RG-OP (druk przeznaczony m.in. dla osób prawnych), który należy złożyć we właściwym urzędzie statystycznym. Do zgłoszenia warto dołączyć zaświadczenie wydane przez wojewodę lub jego kopię.
6. W następnej kolejności organ kościelnej jednostki organizacyjnej powinien złożyć we właściwym urzędzie skarbowym zgłoszenie

aktualizacyjne danych osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej, będącej podatnikiem lub płatnikiem, tj. formularz NIP-2. Do zgłoszenia warto również dołączyć kopię potwierdzenia aktualnych (poprawionych) danych z urzędu statystycznego (REGON) oraz kopię dokumentu od wojewody (zaświadczenia lub potwierdzenia odbioru powiadomienia). Oryginały ww. dokumentów należy okazać do wglądu.

7. Jeżeli jednostka organizacyjna jest płatnikiem składek ZUS, w celu aktualizacji danych jej organ (np. proboszcz) powinien złożyć druk ZUS ZPA w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych. Do zgłoszenia aktualizacyjnego, co do zasady, nie są wymagane żadne załączniki.
8. Następnym działaniem, choć nieobowiązkowym, mogłoby być zaktualizowanie danych zawartych w ewidencji gruntów i budynków. Dokonuje się go w starostwie powiatowym (lub urzędzie miasta na prawach powiatu) na druku ZD. W celu potwierdzenia nazwy należy dołączyć kopię (oryginał do wglądu) zaświadczenia wojewody.
9. W dalszej kolejności należy złożyć w sądzie wieczystoksięgowym wniosek o wpis w księdze wieczystej (druk KW-WPIS). W treści żądania należy wskazać, że wnioskuje się o zmianę nazwy właściciela nieruchomości ujawnionej w księdze wieczystej zgodnie z załączonym zaświadczeniem wojewody. Wniosek składa się w biurze podawczym właściwego sądu wieczystoksięgowego (osobiście lub za pośrednictwem poczty) wraz z oryginałem zaświadczenia wydanego przez wojewodę oraz dokumentem potwierdzającym dokonanie opłaty sądowej. Należy pamiętać, że wnioskodawcą jest jednostka organizacyjna (np. parafia, dom zakonny, klasztor), a nie jej organ (np. proboszcz, przełożona, gwardian). Procedura zmian w księdze wieczystej może być długotrwała – w niektórych sądach wieczystoksięgowych trwa nawet kilka miesięcy. Warto przy tej okazji rozważyć zaktualizowanie danych ujawnianych w dziale I księgi wieczystej, w szczególności dotyczących oznaczenia i powierzchni działek (ich numery mogły ulec zmianie na przykład w wyniku podziału). Podstawą do porównania poprawności danych w księdze może być wypis z rejestru gruntów z właściwego starostwa.
10. Istotne będzie również uaktualnienie nazwy posiadacza rachunku bankowego. Działanie to może przeprowadzić organ jednostki organizacyjnej (np. proboszcz). Procedury są różne w zależności od banku

obsługującego rachunek, niemniej, wnioskując o zmianę, wskazane jest okazanie zaświadczenia wojewody.

11. W dalszej kolejności warto dokonać zmian w pozostałych ewidencjach, rejestrach i dokumentach urzędowych oraz u kontrahentów świadczących ciągle usługi na rzecz kościelnej jednostki organizacyjnej (np. u dostawcy mediów, operatora telefonii itp.). Dokonać tego może organ (np. proboszcz) lub pełnomocnik, którego powinno się wyposażyć w pełnomocnictwo złożone na piśmie oraz oryginał zaświadczenia wojewody, którym mógłby potwierdzać poprawne brzmienie nazwy jednostki.

W kontekście postulowanych działań zmierzających do ujednolicenia stosowanej nazwy danej jednostki organizacyjnej bardzo istotne jest zwrócenie wyjątkowej uwagi na jej poprawność w kolejnych dokumentach. Szczególna odpowiedzialność ciąży tu na władzy kościelnej, która w wydawanych dekretach, zaświadczeniach i innych dokumentach powinna każdorazowo odnosić się do jednej ustalonej nazwy. Podobnie w przypadku wojewodów – wskazane jest, aby, potwierdzając nazwę tego samego podmiotu, podawali ją w identycznym brzmieniu (np. bez zmiany szyku). W praktyce „parafia rzymskokatolicka X” i „rzymskokatolicka parafia X” oraz „parafia św. Wojciecha” i „parafia św. Wojciecha BM” są ciągle tymi samymi bytami prawnymi, jednak ich nazwy literalnie nie są tożsame, co może implikować konieczność dokonywania kolejnych korekt. Warto byłoby również rozważyć stworzenie wewnętrznych spisów (kurialnego i urzędowego) – prezentowałyby one nazwy, którymi posługuje się władza kościelna i wojewoda, stanowiąc punkt odniesienia przy wydawaniu kolejnych dokumentów dla tej samej jednostki organizacyjnej Kościoła Katolickiego.

Zakończenie

Osoby prawne Kościoła Katolickiego tworzone są na podstawie przepisów prawa kanonicznego przez kompetentne do tego władze kościelne. Rzeczpospolita Polska uznaje osobowość prawną takich podmiotów, wymagając jednocześnie powiadomienia odpowiednich organów państwowych o utworzeniu podmiotu, obsadzeniu organu lub zmianach w tych

zakresach. Organ administracji publicznej potwierdza przyjęcie powiadomienia, dokumentując tym samym fakt uznania przez państwo osobowości prawnej podmiotu o konkretnej nazwie. Przyjęcie konieczności istnienia jednostki organizacyjnej jako warunku powstania wyznaniowej osoby prawnej prowadzi do recepcji przepisów prawa wewnętrznego w zakresie tworzenia takich jednostek³⁰. Ten problem nie został aktualnie rozstrzygnięty w orzecznictwie³¹.

W dotychczasowej praktyce wielokrotnie zdarzało się, że zarówno władza kościelna, jak i organy państwowe, posługiwały się różniącymi się nazwami tej samej jednostki organizacyjnej Kościoła Katolickiego. Wskazane byłoby zatem ujednolicenie schematu stosowanego nazewnictwa, a nade wszystko utrzymywanie określonego porządku i wierne stosowanie raz ustalonej nazwy. Obecnie dane ujawniane w rozmaitych rejestrach, ewidencjach i aktach państwowych (np. w rejestrze REGON czy w księgach wieczystych) często wprowadzają chaos i mogą zaburzać pewność obrotu prawnego. Powodem tego stanu rzeczy jest rozbieżność stosowanych nazw tej samej jednostki organizacyjnej we wspomnianych rejestrach. Wskazane jest zatem uporządkowanie nazewnictwa – najpierw na gruncie wewnątrzkościelnym, a następnie przeprowadzenie procedur zmierzających do ujednolicenia ujawnionej nazwy konkretnej kościelnej jednostki organizacyjnej we wszystkich bazach danych, w jakich ona figuruje. Przy przeprowadzaniu tej procedury zasadnym będzie odniesienie się do zasad pisowni języka polskiego, które wprost dotyczą nazewnictwa kościelnych osób prawnych.

Praktyka administracyjna pokazuje, że rozbieżności nazw jednostki organizacyjnej Kościoła Katolickiego w różnych dokumentach (np. zaświadczeniu wojewody i księdze wieczystej) mogą powodować wątpliwości ze strony organów administracji. Wielokrotnie organy – zwłaszcza centralne – żądają przedłożenia dodatkowych wyjaśnień i oświadczeń potwierdzających na przykład, że dana parafia jest jedyną parafią w miejscowości, tylko po to, aby mieć urzędową pewność, że księga wieczysta ujawnia tę konkretną parafię jako właściciela nieruchomości.

³⁰ Zieliński 2009, 68.

³¹ Strzała 2019, 277.

Postulowane od wielu lat utworzenie rejestru jednostek wyznaniowych³² nie zostało dotychczas zrealizowane. Ponieważ temat wdrożenia tych zmian systemowych nie doczekał się uwagi ze strony prawodawcy, jedyną drogą do ujednolicenia nazewnictwa pozostaje wprowadzenie w życie opisanej powyżej procedury.

Bibliografia

- Borecki, Paweł. 2021. „Zasada niezależności państwa i związków wyznaniowych”. *Przegląd Religioznawczy* 4(282): 85–98.
- Dubiel, Stanisław. 2007. *Uprawnienia majątkowe Kościoła katolickiego w Polsce w świetle Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1993 roku, Konkordatu z 1993 roku i ustaw synodalnych*. Lublin: Wydawnictwo KUL.
- Góralski, Wojciech. 2009. „Gwarancje otrzymane przez Kościół katolicki w Konkordacie z 1993 r.”. *Kieleckie Studia Teologiczne* 8: 45–58.
- Góralski, Wojciech, Andrzej Pieńdyk. 2000. *Zasada niezależności i autonomii państwa i Kościoła w Konkordacie polskim z 1993 roku*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego.
- Januchowski, Arkadiusz. 2009. „Uzyskiwanie osobowości prawnej przez związki wyznaniowe i ich jednostki organizacyjne – zagadnienia wybrane”. *Rejent* 5(217): 30–56.
- Kuźmicka-Sulikowska, Joanna. 2008. „Osobowość prawna Kościołów i innych związków wyznaniowych w Rzeczypospolitej Polskiej”. *Acta Universitatis Wratislaviensis. Prawo* 304: 89–109.
- Malesa, Wojciech, Aneta Wawrzaszek. 2014. „Rejestr wyznaniowych osób prawnych – wybrane zagadnienia na przykładzie jednostek Kościoła katolickiego”. *Studia z Prawa Wyznaniowego* 17: 275–309.
- Michowicz, Przemysław. 2015. „Czynności prawo-administracyjne poprzedzające erygowanie nowego domu zakonnego”. *Prawo Kanoniczne* 58: 47–67.
- Orzeszyna, Krzysztof. 2007. *Podstawy relacji między państwem a kościołami w konstytucjach państw członkowskich i traktatach Unii Europejskiej. Studium porównawcze*. Lublin: Wydawnictwo KUL.
- Pietrzak, Michał. 2005. *Prawo wyznaniowe*. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis.
- Poniatowski, Michał. 2020. „Zasada poszanowania autonomii i wzajemnej niezależności państwa i kościołów oraz innych związków wyznaniowych

³² Zob. Malesa, Wawrzaszek 2014.

- w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego”. *Studia z Prawa Wyznaniowego* 23: 365–386. DOI 10.31743/spw.11246.
- Przybylska, Renata, Wiesław Przyczyna. 2011. *Pisownia słownictwa religijnego*. Tarnów: Wydawnictwo Diecezji Tarnowskiej Biblos.
- Strzała, Marek. 2019. *Oświadczenie woli wyznaniowej osoby prawnej*. Kraków: Wydawnictwo Księgarnia Akademicka.
- Szewczul, Bożena. 2013. „Znaczenie erygowania domu zakonnego”. *Prawo Kanoniczne* 3: 35–53.
- Walencik, Dariusz. 2019. „Kuria diecezjalna uczestnikiem powszechnego obrotu prawnego?”. *Prawo Kanoniczne* 1: 25–51. DOI10.21697/pk.2018.62.1.02.
- Walencik, Dariusz. 2020. „Opinia prawna na temat beneficjenta rzeczywistego w przypadku spółki kapitałowej, której jedynym (100%) udziałowcem czy akcjonariuszem jest zakon bądź jego jednostka organizacyjna (prowincja zakonna, opactwo, klasztor niezależny, dom zakonny”. *Studia z Prawa Wyznaniowego* 23: 471–488. DOI 10.31743/spw.5730.
- Zarzycki, Zdzisław. 2014. „Tryby nabywania osobowości prawnej przez kościelne osoby prawne w Polsce”. W: *Kościół i inne związki wyznaniowe w służbie dobru wspólnemu*, red. Wacław Uruszcak, Katarzyna Krzysztofek, Maciej Mięka, 71–89. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Zieliński, Krzysztof. 1996. „Uzyskiwanie cywilnej osobowości prawnej przez instytucje kościelne w Polsce w świetle ustawy z 1989 r. o stosunku państwa do Kościoła i w świetle konkordatu”. *Ateneum Kapłańskie* 1: 82–91.
- Zieliński, Tadeusz. 2009. „Ustawa o gwarancjach wolności sumienia i wyznania z 1989 r. jako «magna charta» swobód światopoglądowych w Polsce”. W: *Prawo wyznaniowe w Polsce (1989–2009). Analizy – dyskusje – postulaty*, red. Dariusz Walencik, 53–65. Katowice–Bielsko-Biała: Wyższa Szkoła Bankowości i Finansów w Bielsku-Białej.